

DOI <https://doi.org/10.32837/app.v0i67.1159>
УДК 323.2:007:004.738.5(477)

К. В. Савон
orcid.org/0000-0001-5624-7262
аспірантка кафедри політичних теорій
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПОНЯТТЯ «ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ» В КОНТЕКСТІ ЦИФРОВОГО УРЯДУ

Вступ. Розвиток технологій привів до цифрової революції, яка спричинила появу нових понять та процесів. Саме таким поняттям є «діджиталізація», або «дигіталізація». Поряд із ним слід аналізувати такі поняття, як: «цифрова трансформація», «автоматизація», «оцифровка даних», «електронне урядування» та «цифрове урядування». Всі ці поняття пов'язані із сучасними технологіями управління.

Новітні технології – це відповідь на запити нинішнього етапу цивілізаційного розвитку. Актуальність дослідження зумовлена потребою оцифровувати державні послуги в сучасних умовах та широким використанням цих понять в інформаційному просторі України й інших країн.

Науковий інтерес до цієї тематики проявляли такі вчені, як: М.С. Міхровська, яка запровадила авторське поняття «цифрове урядування»; О.М. Литвинов, що розглянув діджиталізацію в контексті зміни розвитку людства; Л.І. Кормич та А.І. Кормич, які досліджували співвідношення електронної демократії та електронного урядування і характеризували законодавчу базу України щодо регулювання електронної демократії; К.А. Куприна, яка досліджувала процес діджиталізації поряд з автоматизацією; Т.М. Краснопольська й І.М. Милосердна, що аналізували світовий досвід електронного урядування; питання електронного урядування розглядали А. Сіленко, М. Прохоров, Д. Малишко та багато інших науковців.

Виклад основного матеріалу. Слово «діджиталізація» походить з англійської мови та означає проникнення цифрових технологій у всі сфери суспільного життя. Точний переклад з англійської означає «оцифрування».

У широкому значенні діджиталізація, на думку К.А. Куприної, означає перетворення інформації у цифрову форму (Куприна, 2016, с. 259). Однак, використовуючи цей підхід, можна ототожнити «діджиталізацію» та «автоматизацію», проте ці поняття різні. Найсуттєвіша різниця між діджиталізацією та автоматизацією полягає в тому, що автоматизація може бути частковою або поступово змінювати існуючий устрій державних послуг, бізнес-послуг та інших сфер суспільної діяльності. А діджиталізація пов'язана зі зміною підходу до самого бізнесу, держави та суспільного життя загалом (Прохоров, 2019).

На думку О. Литвинова, «діджиталізація – це явище, що спричиняє послідовні трансформації соціокультурного коду, об'єднані загальним вектором розвитку». Дослідник пов'язує діджиталізацію із соціальною комунікацією та аналізує з огляду на це зміну соціальних інститутів та подальшу зміну розвитку людства (Литвинов, 2020, с. 170).

Оцифровка даних являє собою перший етап в автоматизації державних послуг. Таким чином, процес оцифровки даних є складником процесу автоматизації. Прикладом оцифровки даних є отримання довідки онлайн, яка має юридичну цінність та є аналогом паперової.

Цифрова трансформація – найбільш широке поняття, що означає цифрове проникнення в обставинах, коли зміни мають системний характер. А діджиталізація – більш вузьке поняття, що означає реорганізацію процесів за допомогою автоматизації та цифрової комунікації. Однак деякі словники трактують діджиталізацію як спрощену форму терміна «цифрова трансформація» (Прохоров, 2019).

На думку автора концепції національного брендингу Саймонда Анхольта, імідж України слабкий і потребує декількох років ефективного управління (Малишко, 2020).

На прикладі електронних держав можна констатувати, що ефективність управління також залежить і від цифрового уряду. Розвиток цифрового урядування у державі сприяє покращен-

ню ведення бізнесу та зниженню рівня безробіття. Діджиталізація також веде до скорочення державних витрат на утримання державних службовців та зниження рівня корупції у державі.

Прозорість, низький рівень корупції, вільний та рівний доступ до державних послуг та громадський контроль за бюджетом і тендерами приведуть до покращення життя громадян, позитивної репутації держави у світі та ще більшого впливу на іноземну аудиторію.

Сінгапур став першою країною у світі, де діє електронний уряд. Естонія та низка скандинавських держав також уже оцифрували державні послуги. Естонія є передовою державою у діджиталізації державних процесів, там є можливість голосувати на виборах онлайн з 2005 року. «Система електронного голосування активно використовується в США та запроваджується в країнах ЄС, на рівні самого союзу» (Краснопольська Т.М., Милосердна І.М., 2020, с. 62–63).

Таку мету також поставив перед собою Уряд Зеленського. Електронна країна, або е-країна, – це сьогоднішній виклик.

ООН надали певні рекомендації для переходу країн до цифрового урядування та цифрової трансформації. Рекомендації полягають у зміні мислення у цифровій площині на індивідуальному та системному рівнях, зміні інституційної та нормативної бази у публічній політиці, доступності інформації через відкриті урядові дані та рівному доступі до них (Міхровська, 2020, с. 115).

Щодо українського законодавства, то до нормативної бази, що регулює цифрову трансформацію, можна віднести такі нормативні акти, як: Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки, Постанова Кабінету Міністрів України про «Деякі питання цифрового розвитку» 2019 року, Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання діяльності підрозділів з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації центральних органів виконавчої влади та заступників керівників центральних органів виконавчої влади, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації» 2020 року, в якому було запропоновано ввести посаду CDTO.

Цими законами передбачене «впровадження принципу Digital by Default – «цифрового за замовчуванням» (Урядовий портал, 2019).

На підставі такої законодавчої бази поступово впроваджується електронне урядування, яке в широкому значенні розглядається як попередній крок до електронної демократії (Kormyuch L.I., Kormyuch A.I., 2019, p. 54–55).

Реалізація такої мети потребує покрокових дій. Так, Президент України В. Зеленський анонсував проект «Держава у смартфоні», який повинен підняти рейтинг України як розвинутої, прозорої, легкої для ведення бізнесу та життя людей держави. Ця програма є компонентом електронного урядування та повинна спростити комунікацію між громадянином та державою. На нашу думку, для того, щоб ця програма ефективно функціонувала, потрібно створити посаду керівника з цифрової трансформації (CDTO) – це людина, яка буде у міністерствах та інших органах виконавчої влади займатися цифровізацією даних, наприклад, на рівні заступника голови обласної державної адміністрації.

Поняття електронного урядування визначено як «форму організації державного управління, яка сприяє підвищенню ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій для формування нового типу держави, орієнтованої на задоволення потреб громадян» (Концепція розвитку електронного урядування в Україні, 2017).

Більш удосконаленим поняттям у міжнародному просторі є цифрове урядування замість електронного. Цифрове урядування є наступною та якісною стадією розвитку електронного урядування.

«Цифрове урядування – це такий спосіб організації публічного управління за допомогою цифрових технологій, основною метою якого є задоволення прав, свобод та інтересів людини й громадянина на всіх рівнях взаємодії з державою» (Міхровська, 2020, с. 275).

Здобутками України у реформуванні уряду є те, що у дослідженні ООН за 2020 рік у рамках електронного урядування Україна увійшла до країн із найвищим індексом електронної участі в 2020 році (United Nations E-government survey, 2020, p. 120). Прикладом цих змін мож-

на вважати розроблений Міністерством фінансів сайт Open Budget, у якому можна побачити державний та місцеві бюджети України починаючи з 2018 року.

Проблеми, які виникають перед Україною, викликані нерівномірним покриттям Інтернетом та великою кількістю осіб без ідентифікації (id-карти), а також численністю державних органів, послуги та діяльність яких повинні оцифруватися. Ще однією проблемою електронних держав, а також України, є низька грамотність населення у сфері цифрових навичок. Міністерство цифрової трансформації на порталі «Дія. Цифрова освіта» створило освітні серіали з представниками медіа, які можуть допомогти покращити цифрові навички серед громадян. Але все це – лише окремі кроки, які мають сформувати цілісну модель управління на засадах новітніх технологічних здобутків.

Висновки. Можна констатувати, що поняття цифрового урядування для України цілком нове та поки не визначене у національному законодавстві. Поняття діджиталізації, автоматизації та цифрової трансформації часто ототожнюються у наукових доробках, публічних виступах, новинах та у самому законодавстві. Ця проблема пов'язана з походженням цих слів з англійської мови та самою новизною цих понять і процесів для українських реалій.

В умовах пандемії Україна показує високі показники в оцифруванні державних послуг. Результатами є електронна трансформація публічної політики, проте є певні проблеми, які заважають робити це швидше.

Більшість держав із високими досягненнями в цій сфері є меншими за територією та кількістю населення, ніж Україна. Тому Україні потрібно більше часу для того, щоб ідентифікувати громадян та створити по всій території держави рівний доступ до Інтернету. Окремим завданням є покращення цифрових навичок серед населення. Варто зазначити, що стартувала Національна компанія з цифрової грамотності, однак поінформованість щодо цих процесів низька.

Імідж України як електронної держави потребує значних зусиль, тож висвітлення позитивних змін тільки у соціальних мережах не є досить ефективним, потрібна комплексна робота не тільки Міністерства цифрової трансформації України, але й інших органів влади, громадськості та ЗМІ.

Література

Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.09.2017 р. № 649-р. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-%D1%80#Text>

Державне агентство з питань електронного урядування України. (2019) Е-урядування – ключ до реформ в Україні. *Урядовий портал*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/e-uryaduvannya-klyuch-do-reform-v-ukrayini>

Куприна К.А. (2016) Диджиталізація: поняття, передумови виникнення і сфери застосування. *Вестник научных конференций*. Качество информационных услуг: по материалам международной научно-практической конференции 31 мая 2016 г. Тамбов. № 5-5 (9). С. 259–262 URL: <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=26383210>

Краснопольська Т. М., Милосердна І. М. (2020) Компоненти електронної демократії в умовах переходу до електронного правління. *Актуальні проблеми політики*. Вип. 66 с. 62–63

Литвинов О. М. (2020) Діджиталізація на порозі цифрового дахау. *Держава і злочинність. Нові виклики в епоху постмодерну*. Харків, с. 170–172 URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/9635>

Малишко Д. (2020) Зеленському потрібно займатися іміджем заради існування України – Саймон Анхольт. Чому національний брендинг дуже важливий для України. *Інтернет-видання «Апостроф»* URL: <https://apostrophe.ua/ua/article/society/2020-02-02/zelenskomu-nujno-zanyatsya-imidjem-radi-suschestvovaniya-ukrainyi---saymon-anholt/30692?amp>

Міхровська, М. (2020) Цифрове урядування: поняття та особливості становлення в Україні. *Збірник наукових праць ЛОГОС*, 115–117. <https://doi.org/10.36074/30.10.2020.v2.32>

Прохоров М. (2019) Що таке діджиталізація. Українське радіо – радіо платформа Суспільного мовника України Національної суспільної телерадіокомпанії URL: <http://www.nrcu.gov.ua/news.html?newsID=91042>

Kormych L. I., Kormych A. I. (2019) E-democracy and enhancing public administration in Ukraine: the issues of transition. State and law in the context of globalization: realities and prospects : collective monograph. Lviv-Toruń : Liha-Pres, 2019. – 184 s. DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-182-7/52-70>

United Nations E-government survey. (2020) Digital Government in the Decade of Action for Sustainable Development. URL: [https://publicadministration.un.org/egovkb/Portals/egovkb/Documents/un/2020-Survey/2020%20UN%20E-Government%20Survey%20\(Full%20Report\).pdf](https://publicadministration.un.org/egovkb/Portals/egovkb/Documents/un/2020-Survey/2020%20UN%20E-Government%20Survey%20(Full%20Report).pdf)

References

- Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku elektronnoho uriaduvannia v Ukraini: rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 20.09.2017 r. # 649-r. *Ofitsiinyi sait Verkhovnoi Rady Ukrainy*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-%D1%80#Text> [in Ukrainian]
- Derzhavne ahentstvo z pytan elektronnoho uriaduvannia Ukrainy. (2019) E-uriaduvannia – kliuch do reform v Ukraini. Uriadovyi portal. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/e-uryaduvannya-klyuch-do-reform-v-ukrayini> [in Ukrainian]
- Kormych L. I., Kormych A. I. (2019) E-democracy and enhancing public administration in Ukraine: the issues of transition. State and law in the context of globalization: realities and prospects : collective monograph. Lviv-Toruń : *Liha-Pres*, 2019. – 184 s. DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-182-7/52-70>
- Kuprina K.A. (2016) Didzhitalizatsiya: ponyatie, predposylki vozniknoveniya i sfery primeneniya. Vestnik nauchnykh konferentsiy. Kachestvo informatsionnykh uslug: po materialam mezhdunarodnoy nauchno-prakticheskoy konferentsii 31 maya 2016 g. Tambov. No 5-5 (9). S. 259-262 URL: <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=26383210> [in Russian]
- Krasnopolska T.M., Myloserdna I.M. (2020) Komponenty elektronnoi demokratii v umovakh perekhodu do elektronnoho pravlinnia *Aktualni problemy polityky*. 2020. Vyp. 66 c. 62–63 [in Ukrainian]
- Lytvynov O.M. (2020) Didzhitalizatsiia na porozitsy frovoho dakhau. *Derzhava i zlochynnist. Novi vyklyky v epokhu postmodernu*. Kharkiv, 2020 s. 170-172 URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/9635> [in Ukrainian]
- Malysko D. (2020) Zelenskomu potribno zaimatysia imidzhem zarady isnuvannia Ukrainy – Saimon Ankholt. Chomu natsionalnyi brendynh duzhe vazhlyvyi dlia Ukrainy. Internet-vydannia «Apostrof» URL: <https://apostrophe.ua/ua/article/society/2020-02-02/zelenskomu-nujno-zanyatsya-imidjem-radi-suschestvovaniya-ukrainyi---saymon-anholt/30692?amp> [in Ukrainian]
- Mikhrovska M. (2020) Tsyfrove uriaduvannia: poniattia ta osoblyvosti stanovlennia v Ukraini. [Digital governance as a new level of interaction between the state and society] Zbirnyk naukovykh prats ΛΟΓΟΣ, 115-117. URL: <https://doi.org/10.36074/30.10.2020.v2.32> [in Ukrainian]
- Prokhorov M. (2019) Shcho take didzhitalizatsiia. Ukrainske radio – radio platforma Suspilnoho movnyka Ukrainy Natsionalnoi suspilnoi teleradiokompanii URL: <http://www.nrcu.gov.ua/news.html?newsID=91042> [in Ukrainian]
- United Nations E-government survey (2020) Digital Government in the Decade of Action for Sustainable Development. URL: [https://publicadministration.un.org/egovkb/Portals/egovkb/Documents/un/2020-Survey/2020%20UN%20E-Government%20Survey%20\(Full%20Report\).pdf](https://publicadministration.un.org/egovkb/Portals/egovkb/Documents/un/2020-Survey/2020%20UN%20E-Government%20Survey%20(Full%20Report).pdf)

Анотація

Савон К. В. Поняття діджиталізація в контексті цифрового уряду. – Стаття.

У статті досліджено поняття «діджиталізація», «автоматизація», «оцифровка даних», «цифрова трансформація», «електронне урядування» та «цифрове урядування». «Діджиталізація» стосується всіх сфер суспільного життя та означає новий підхід до управління державою, бізнес-структурами та комунікацією. Процес автоматизації пов'язаний з певним переходом даних в електронну форму. Таким чином, можна вважати, що це частковий процес, який не змінює сутності явища. Встановлено, що оцифровка даних є частиною процесу автоматизації. Зроблено висновок про ототожнення понять «діджиталізація» та «цифрова трансформація». Проаналізовано проект президента України В. Зеленського «Держава у смартфоні». Крім того, окрема увага у статті приділяється СДГО – посаді керівника цифрової трансформації у виконавчих органах державної влади в Україні. Наведено дані про місце України в дослідженні ООН щодо Електронного урядування за 2020 рік. Проаналізовано, які країни досягли найкращих результатів у електронному урядуванні та в яких країнах можна брати участь у виборах онлайн. Досліджена законодавча база України у регулюванні електронного урядування та наведено саме визначення поняття «електронного урядування». Поняття електронного урядування та електронної демократії були зіставлені у цій статті та визначена ієрархія між ними. Проаналізовані певні проблеми та позитивні трансформації в електронному урядуванні в Україні та наведено інформацію щодо відсутності поняття цифрового уряду в українському правовому полі. Надано визначення терміна «цифрове урядування» та наведено ключові відмінності порівняно з електронним урядуванням. Наведено ключові, на думку автора, пропозиції ООН щодо пришвидшення темпів цифрового урядування та цифрової трансформації держав. Зроблено висновок про недостатню ефективність побудови іміджу України як електронної держави у соціальних мережах через низьку цифрову гра-

мотність серед населення та нерівномірне покриття Інтернетом по всій території України. Окремою проблемою залишається непоінформованість громадян щодо освітніх програм в Україні у сфері цифрових навичок.

Ключові слова: діджиталізація, електронне урядування, цифрове урядування, імідж України.

Summary

Savon K. V. Determination of digitalization in context digital government. – Article.

The article studies the concepts of «digitalization», «automatization», «data digitization», «digital transformation», «e-government» and «digital government». Digitalization covers all spheres of public life and presents a new approach in government, business structures and communication. The automatization process involves a certain transition of data into electronic form and this is a partial process which doesn't change the concept of this modification. It has been found that data digitization is part of automatization.

The study concluded the equation of concepts «digitalization» and «digital transformation». The project of the President of Ukraine Volodymyr Zelensky «A State in a Smartphone» is analyzed. In addition, special attention in the article is paid to the CDTO – the head of digital transformation in the executive branch of government in Ukraine. Place of Ukraine is presented in the UN survey on e-government in 2020. It was analyzed which countries have achieved the best results in e-government and in which countries you can participate in online elections. The legislative base of Ukraine in the regulation of e-government is studied and the definition of the concept of «e-government» is given. The concepts of e-government and e-democracy have been compared in this article and a hierarchy has been defined between them. Certain problems and positive transformations in e-government in Ukraine were analyzed and information was provided on the absence of the concept of «digital government» in the Ukrainian legal field. The definition of «digital governance» and a key feature compared to «e-government» were provided. According to the author, the UN proposals on accelerating the pace of digital governance and digital transformation of states are presented. It is concluded that the image of Ukraine as an e-state in social networks is insufficiently effective due to low digital literacy among the population and uneven coverage of the Internet throughout Ukraine. Another specific problem which still needs to be solved is lack of educational programs on digital skills.

Key words: digitalization, electronic government, digital government, image of Ukraine.